

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2307

Vragen van het lid **Thieme** (PVDD) aan de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie over *de aansprakelijkheid voor kernongevallen* (ingezonden 30 maart 2011).

Antwoord van minister **De Jager** (Financiën), mede namens de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ontvangen 21 april 2011).

Vraag 1

Kent u het bericht «Nuclear industry shielded from big disaster costs»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is het waar dat de Nederlandse overheid een bedrag van 14 023 000 000 Euro gereserveerd heeft op de begroting als voorziening voor kernongevallen ingevolge het verdrag van het verdrag van Parijs en de Wet Aansprakelijkheid Kern Ongevallen? Zo nee, welk bedrag is dan gereserveerd?

Antwoord 2

In de saldi-balans van de begroting van Financiën staat een (openstaande) garantieverplichting van € 14,0 miljard uit hoofde van de Wet Aansprakelijkheid Kernongevallen (WAKO). Een garantie is een voorwaardelijke financiële verplichting van het Rijk aan een derde buiten het Rijk, die pas tot uitbetaling komt als zich bij de wederpartij een bepaalde omstandigheid (realisatie van een risico) voordoet. Deze garantieverplichting betreft een garantie op moeilijk/niet te verzekeren risico's (risico gemaximeerd per gebeurtenis/installatie). Omdat de kans op een schadegeval zeer klein is en het moment en de omvang van de mogelijke schade niet van te voren is te bepalen is door de Staat geen kasreservering opgenomen.

Vraag 3

Is het waar dat verzekeringen voor particulieren en bedrijven stelselmatig de schade van hun verzekerden als gevolg van kernrampen uitsluiten, waarmee de belastingbetalers collectief verantwoordelijk zijn voor de gevolgen van kernrampen? Zo nee, waaruit blijkt dat? Zo ja, op welke gronden acht u het

¹ http://money.cnn.com/2011/03/25/news/economy/nuclear_accident_costs/index.htm

billijk verzekeraars toe te staan schade als gevolg van atoomkernreacties uit te sluiten als schadegrond?

Antwoord 3

Indien zich een kerngeval voordoet, zal het eerste deel van de schade betaald moeten worden door de exploitant van de kerninstallatie. Dit deel van de schade wordt gedekt door de verzekering die de exploitant van de kerninstallatie zelf heeft moeten afsluiten voor het bedrag, waarvoor die de exploitant van de kerninstallatie op grond van artikel 5 van de Wet aansprakelijkheid kernongevallen (Wako) aansprakelijk is. Voor de grote kerninstallaties, zoals kerncentrales, bedraagt deze aansprakelijkheid € 340 miljoen. Dit bedrag zal na een wijziging van de Wako, die nog niet in werking is getreden (zie Staatsblad 2008, 509) op € 700 miljoen worden vastgesteld. Dat laatste bedrag is gebaseerd op een nog door de verdragsstaten te ratificeren wijziging van het Verdrag van Parijs uit 1960.

Voor zover de verzekeringsuitkering ontoereikend is, zal een deel van de schade worden gedragen door alle verdragspartners bij het Verdrag van Brussel uit 1963 (veertien van de EU-lidstaten en Zwitserland). Dit is thans een totaalbedrag (dus van alle verdragspartners gezamenlijk) van ongeveer € 140 miljoen dat na genoemde ratificatie van de wijziging van het verdrag zal worden verhoogd naar € 300 miljoen.

Indien deze bedragen ontoereikend zijn (na ratificatie van de wijziging in het verdrag gezamenlijk dus € 1 mld), is de staat op grond van artikel 18 van de Wako verplicht tot ongeveer € 2,27 miljard uit de openbare middelen beschikbaar te stellen, ten einde die schade tot dat bedrag te vergoeden. Dit bedrag zal na inwerkingtreding van de bovengenoemde wijziging van de Wako, in verband met de inflatie sinds het bedrag van € 2,27 miljard in 1991 is vastgesteld, worden verhoogd tot € 3,2 miljard. Voor deze garantie brengt de staat jaarlijks bij de twee grote kerninstallaties in Nederland (COVRA en Borssele) een vergoeding in rekening. De hoogte van de vergoeding wordt regelmatig herzien. Ook voor de vijf kleinere nucleaire installaties geldt de genoemde garantie. De garantie van € 14 miljard is tot stand gekomen uitgaande van zeven installaties en het feit dat de bijdrage van de staat in geval van grote schades ongeveer € 2 miljard zal zijn (een gedeelte wordt immers gedekt door de verzekering van de installatie). De garantiestelling zal conform de nieuwe begrotingsregels worden doorgelicht door de commissie Risicoregelingen.

Het is verzekeraars in beginsel toegestaan zelf te bepalen voor welke risico's zij dekking willen of kunnen verlenen. Schades als gevolg van een kernongeval bij een kerninstallatie worden inderdaad in de algemene voorwaarden van verzekeraars veelal uitgesloten van verzekeringsdekking. De hierboven genoemde bedragen van € 340 miljoen en € 700 miljoen worden mede daardoor gedekt door een Nederlandse atoompool, waaraan meerdere verzekeraars deelnemen en waarvan de risico's weer grotendeels zijn herverzekerd bij buitenlandse atoompools. Voor zover de atoompool bepaalde schades van dekking heeft uitgesloten zijn er (ook om te voldoen aan de verplichtingen van het Verdrag van Parijs) aanvullende staatspolissen afgesloten met de exploitanten van de installaties, waarvoor de staat jaarlijks een premie ontvangt. Afhankelijk van onder andere de dekkingsmogelijkheden zou het bedrag, waarvoor de exploitanten van kerninstallaties aansprakelijk zijn, in de toekomst verder kunnen worden vergroot. Overigens komt het vaker voor dat verzekeringen bepaalde schades uitsluiten. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor schade ten gevolge van grote overstromingen, dijkdoorbraken en oorlog.

Vraag 4

Bent u bereid verzekeraars te verbieden schade door kernrampen uit te sluiten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Een verzekeringsplicht in deze vind ik niet nodig en niet wenselijk. In de eerste plaats omdat er al op grond van verdrag en wet een ander systeem moet worden toegepast. Ten tweede omdat dit systeem de enige werkbare variant is, ingeval de verzekeringsmarkt niet in staat is om voldoende dekking te verlenen. Bovendien is aan het huidige systeem als bijkomend voordeel

verbonden dat claims op deze wijze centraal door de atoompool kunnen worden afgedaan.

Vraag 5

Deelt u de mening dat exploitanten van kerncentrales onevenredig voordeel geboden wordt en dat sprake is van concurrentievervalsing ten opzichte van andere vormen van bedrijfsvoering, wanneer de overheid exclusief de risico's op schade van derden als gevolg van kernrampen voor haar rekening neemt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Indien zich een kernongeval voordoet, neemt de staat niet exclusief de risico's op schade van derden voor haar rekening, omdat de verzekeringspool in de meest voorkomende gevallen het eerste deel van de schade zal dragen. Dit zal in de praktijk veelal betekenen dat bij beperktere nucleaire incidenten de gehele schade door de verzekeringspool wordt vergoed. De eigenaren van kerncentrales betalen de premie voor de verzekering aan de verzekeringspool en voor de aanvullende staatspolis aan de staat en een vergoeding aan de staat voor de staatsgarantie.

Vraag 6

Kunt u aangeven waarom er sprake is van een hoog reserveringsbedrag wanneer u meent dat de kansen op een kernramp verwaarloosbaar klein zouden zijn? Waarom is het kleine risico op een ramp naar uw opvatting niet herverzekerbaar?

Antwoord 6

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 zijn er geen middelen gereserveerd, maar is er sprake van een garantie. Het zou inderdaad niet in de rede liggen om publieke middelen te reserveren (en dus onbenut te laten) voor een scenario dat zich slechts in zeer uitzonderlijke gevallen zou kunnen voordoen.

Voor het aspect van herverzekering verwijs ik naar het antwoord op vraag 3.

Vraag 7

Kunt u aangeven of en in hoeverre de inmiddels ontstane schade bij de kernramp van Fukushima aanleiding geeft het reserveringsbedrag met het oog op kernrampen aanzienlijk bij te stellen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Het kabinet heeft uw Kamer aangegeven dat alle lessen uit Japan zullen worden meegenomen in het kernenergiebeleid. Wel zullen eerst alle feiten goed moeten worden geanalyseerd. Ook deze vraag zal worden meegenomen in alle evaluaties die worden uitgevoerd naar aanleiding van de gebeurtenissen in Japan.

Vraag 8

Bent u bereid met andere Europese landen hernieuwd overleg aan te gaan inzake het verdrag van Parijs en de hoogte van te reserveren bedragen in geval van kernrampen/de herverzekeringsplicht equivalent aan dergelijke reserveringen, gelet op het feit dat kernrampen veelal grensoverschrijdende effecten en aansprakelijkheden kennen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke termijn en wijze?

Antwoord 8

Diverse aspecten van de Verdragen van Parijs en Brussel, die juist vanwege de grensoverschrijdende effecten van kernongevallen zijn gesloten, worden één- of tweemaal per jaar in OESO-verband besproken. De mogelijkheden tot verzekering en herverzekering hebben hierbij ook de aandacht. Zoals hierboven aangegeven is het reserveren van bedragen in de Nederlandse situatie niet aan de orde.

Vraag 9

Bent u bereid met het parlement in overleg te treden over aanpassing van de Wet Aansprakelijkheid Kern Ongevallen naar aanleiding van de gebeurtenissen in Fukushima? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Een wijziging van de Wako (zie Staatsblad 2008, 509) wacht nog op inwerkingtreding. Dit zal geschieden op het moment dat alle verdragspartners de noodzakelijke aanpassingen in hun wetgeving hebben doorgevoerd in relatie tot de laatste wijzigingen van de Verdragen van Brussel en Parijs. Zoals hierboven vermeld zal dit leiden tot aanzienlijke verhogingen van de diverse bedragen. Ongetwijfeld zullen de gebeurtenissen in Fukushima ook in OESO-verband nader worden besproken. Mocht uit de evaluaties die worden uitgevoerd naar aanleiding van Japan blijken, dat de Wako op dit punt aanpassing behoeft, dan zal dit uiteraard aanleiding zijn om daarover opnieuw met uw Kamer in overleg te treden.

Vraag 10

Deelt u de mening dat het niet billijk is burgers aansprakelijk te stellen voor schade als gevolg van Kernrampen waarvoor ze op geen enkele wijze verantwoordelijk zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Financiële risico's voor burgers worden door de Wako en de Verdragen van Parijs en Brussel in elk geval gedeeltelijk en voor veel gevallen ook geheel ondervangen.

Mocht zich een situatie voordoen waarbij de schade hoger is dan het bedrag waarvoor de exploitant aansprakelijk is en waarvoor de Staat garant staat (thans € 2,3 miljard bij een nucleair incident), dan zullen regering en parlement gezamenlijk ad hoc moeten bepalen of en zo ja in welke mate de schade voor vergoeding in aanmerking komt.

Vraag 11

Bent u bereid onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de reële hoogte van de kosten van een eventuele kernramp die gepaard gaat met een meltdown op Nederlands grondgebied? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke termijn en wijze?

Antwoord 11

Het schatten van de schade van nucleaire ongevallen kent grote onzekerheden. Dit heeft met name te maken met de aard van kernongevallen die een «kleine kans – grote gevolgen» karakter hebben. In het rapport uit 2010 van het Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN), genaamd «Kernenergie en Brandstofmix, Effecten van nieuwe kerncentrales na 2020 in de kernenergiescenario's uit het Energierapport 2008» (Bijlage bij TK 2009–2010, 31 510, nr. 40), wordt geconcludeerd dat er voor het bepalen en waarderen van externe kosten, die samenhangen met ernstige kernongevallen, geen wetenschappelijk verantwoorde methodiek bestaat. Tevens ontbreekt een maatschappelijk geaccepteerd beoordelingskader.

De conclusie van ECN is gebaseerd op een aantal onafhankelijke studies naar de kosten van ernstige kernongevallen en de methodologische problemen erbij. Gezien het bovenstaande acht ik het weinig zinvol om een nieuw onafhankelijk onderzoek in te stellen. Dit neemt niet weg dat de lessen, die ook op dit punt uit het ongeval in Japan getrokken kunnen worden, zullen worden meegenomen.